

Niilo Mäki INSTITUUTTI

OPH: Erityistä tukea yleisopetuksen luokassa – keinoina
yhteisopettajuus ja joustava opetusryhmäjako

Tiivistelmä

Niilo Mäki Instituutti 2023

Niilo Mäki
INSTITUUTTI

Sisältö

- Yhteisopettajuus
- Yhteisopetuksen työtavat ja edellytykset
- Yhteisopetusta tukevat rakenteet
- Yhteisopettajuus sekä oppimisen kolmiportainen tuki
- Pedagogiset menetelmät yhteisopettajuusluokassa

Yhteisopettajuus

- Kahden tai useamman opettajan tasa-arvoista yhteistyötä, jossa he vastaavat yhdessä oppilasryhmän opetuksen suunnittelusta, toteutuksesta ja arvioinnista. Vastuu yhteisistä oppilaista jaetaan kokonaisvaltaisesti.
- Kukin koulu ja opettajatiimi rakentaa omaan tilanteeseensa sopivan yhteisopettajuusmallin.
- Se, miten hyvin yhteisopetus tukee oppimista, riippuu käytettävien pedagogisten menetelmien sopivuudesta oppilaiden tarpeisiin.
- Etuja:
 - Helpottaa erityisen ja tehostetun tuen järjestämistä yleisopetuksen luokassa.
 - Oppisisällöt ja työtavat monipuolistuvat, kun suunnitellaan yhdessä.
 - Mahdollisuus oppia kollegalta ja laajentaa omaa osaamista.
 - Kollegiaalinen tuki voi lisätä työn mielekkyyttä ja työssä jaksamista.

Yhteisopetuksen päätyypit

1) Avustava ja täydentävä opettaminen (Complementary teaching)

- Toinen opettaja johtaa opetusta ja toinen tukee ja avustaa
- Sisällön opettaminen voidaan jakaa osiin tunnin sisällä
- Esimerkki: Toinen luennoi samalla kuin toinen kirjoittaa avainilmaisuja taululle

2) Rinnakkain opettaminen (Parallel teaching)

- Luokan oppilaat on jaettu kahteen ryhmään (jakamiseen monia vaihtoehtoja)
- Kumpikin opettaja vastaa yhden ryhmän opettamisesta (sama tai eri tila)
- Samat tai eri sisällöt
- **Esim. 4 hengen ryhmä erillään muista luokan takaosassa erityisopettajan kanssa**

3) Tiimiopettaminen (Team teaching)

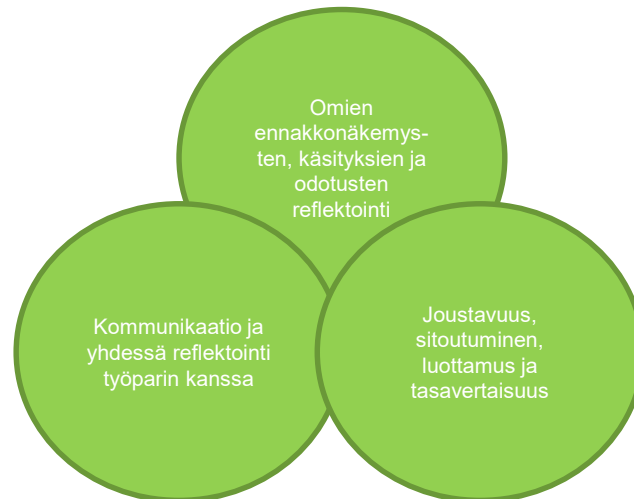
- Yhteinen suunnittelu -> yhteinen tieto opetuksen sisällöistä
- Opettajilla mahdollisuus vaihtaa rooleja joustavasti kesken tunnin
- Yhteinen vastuu oppilaista korostuu
- **Esimerkki: Leikarin malli (esittelyssä myöhemmin tänään)**

Palmu, I., Kontinen, J. & Malinen, O-P. 2022

Yhteisopetuksen työtavat ja edellytykset

- Kolme päätyyppiä:
 - **Avustava ja täydentävä opettaminen:** Toinen opettaja kantaa päävastuun opettamisesta, toinen avustaa ja täydentää opetusta.
 - **Rinnakkain opettaminen:** Oppilaat on jaettu kahteen ryhmään ja kumpikin opettaja on vastuussa yhden ryhmän opettamisesta.
 - **Tiimiopettaminen:** Opettajien vahva yhteinen vastuu opetuksesta ja oppilaista korostuu.
- Sopivien työtapojen löytymisessä auttaa, jos opettajat tutustuvat ensin toisiinsa ja kartoittavat omaa opetusfilosofiaansa ja käsitystään hyvästä opetuksesta. → Keskustelun pohjalta luodaan yhteinen toimintasuunnitelma, jossa molempien opettajien arvomaailmat kohtaavat.

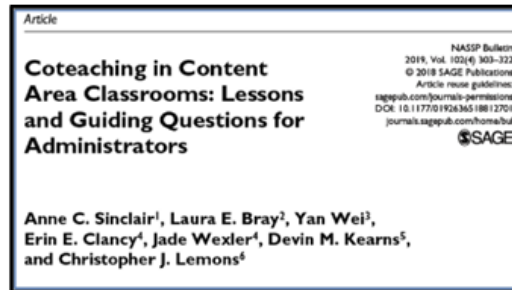
Yhteisopetuksen edellytykset

Yhteisopetusta tukevat rakenteet

- Opetussuunnitelma: Määritelty aiempaa laajemmin perusopetuksen toimintakulttuuri sekä sen kehittäminen ja kehittämistä ohjaavat periaatteet. → Nousevat esille mm. yhdessä ja toinen toiselta oppiminen, vuorovaikutus ja yhteistyö. → Opettajien yhteistyö osana oppimista ja hyvinvointia.
- Yhteisopetus opettajien työtapana sopii hyvin yhteen perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa esitettyjen toimintakulttuuria ohjaavien periaatteiden kanssa.
- Opetussuunnitelmassa puhutaan sekä eri oppiaineiden opettajien yhteistyöstä että eri vuosiluokkien opettajien yhteistyöstä.

Koulun johdon tuki yhteisopettajuudelle

1. **Anna opetushenkilökunnan** vaikuttaa yhteisopettajuuskumppanien valintaan
2. **Tunnista ja tue** henkilöstön ammatillisia vahvuuksia
3. **Mahdollista** yhteissuunnittelu
4. **Ohjaa käyttämään** useita yhteisopettajuuden työtapoja
5. **Järjestä yhteisopettajuutta** tukevaa täydennyskoulutusta

Yhteisopettajuus sekä oppimisen kolmiportainen tuki

- Perusopetuksessa oppimisen ja koulunkäynnin tukeen sisältyy kolme tasoa: Yleinen, tehostettu ja erityinen tuki.
- Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden mukaan opettajien yhteistyö, opetusryhmien joustava muuntelu ja opetuksen eriyttäminen ovat keinoja, joilla oppimisen ja koulunkäynnin vaikeuksia voidaan ehkäistä. → Parhaimmillaan yhteisopettajuus työtapana voi vähentää oppilaiden tuen tarvetta sekä edesauttaa sitä, että oppilas saa tarvitsemansa tuen omassa opetusryhmässä.
- Yhteisopettajuus helpottaa usein eri tuen tasoille käytettävien tukimuotojen toteuttamista.

- Yhteisopetus
- Joustavat opetusjärjestelyt
- Opettajien yhteistyö tuen tarpeen havainnoinnissa ja arvioinnissa

Erityinen tuki

Tehostettu tuki

Yleinen tuki

Pedagogiset menetelmät yhteisopettajuusluokassa

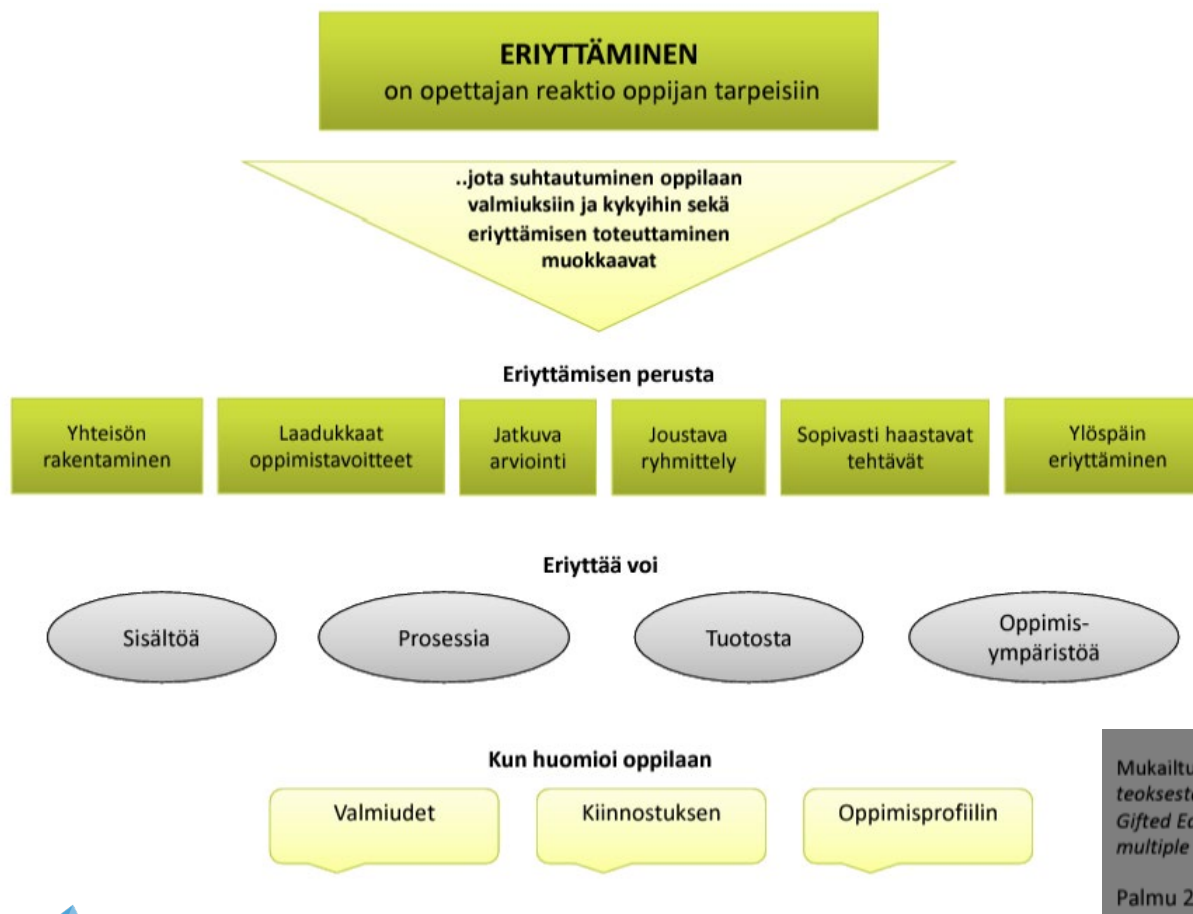
- Yhteisopetuksen perusta on **opetuksen suunnittelu**. Yhteisistä toimintatavoista ja pedagogisista menetelmistä on sovittava yhdessä. Suunnitteluvastuita on myös mahdollista jakaa oppiaineittain tai opintokokonaisuuksittain.
- Pedagogiset menetelmät ovat pitkälti samoja kuin yksin opettaessa. Yhdessä opettaessa tavanomaisia menetelmiä voidaan hyödyntää monipuolisemmin ja oppilaiden tarpeisiin paremmin vastaavasti.

Strukturointi: Rakenteiden näkyväksi tekemistä. Toimintaympäristön, oppituntien ja yhteistyön strukturointi. Kaikilla tiedossa olevat toimintaohjeet ja käyttäytymisodotukset. Visuaalisuus on tärkeää strukturoinnissa!

Työrauhan tukeminen: Opettajilla tulisi olla samanlainen käsitys siitä, millaista käyttäytymistä he oppilailta odottavat. Aseta selkeät odotukset ja toimintaohjeet käyttäytymiselle! Avoin ja jatkuva keskustelu kurinpitoasioista.

Opetuksen eriyttäminen ja joustava ryhmittely: Eriyttäminen mahdollistaa kaikkien oppilaiden osallistumisen tarjoamalla erilaisia tulokulmia, oppimistehtäviä ja oppimistuloksia, jotka kohtaavat oppilaiden tarpeet. Koskee jokaista luokan oppilasta. Olennainen osa yhteisopetusta, tehdään kaikilla tuen portailla. Yhteisopettajuus mahdollistaa oppilaiden joustavan ryhmittelyn, mikä helpottaa eriyttämistä.

Eriyttämisen mekanismit

Kahden aikuisen työpanos yhteisopettajuusluokassa

Jos toinen tekee tätä...	Toinen voi tehdä tätä...
Luennoi.	Mallintaa muistiinpanojen tekemistä liitu- tai älytaululla.
Oppilaiden poissaolojen kirjaaminen.	Kotiläksyjen kerääminen tai kertaus.
Papereiden jakaminen	Ohjeiden kertaaminen; Ensimmäisen tehtävän mallintaminen.
Antaa sanallisia ohjeita.	Kirjoittaa ohjeet taululle; Selittää tai toistaa ohjeiden hankalimmat asiat.
Tarkistaa ison ryhmän kanssa asian ymmärtämisen.	Tarkistaa pienen ryhmän kanssa asian ymmärtämisen.
Kiertelee luokassa ja tarjoaa tarvittaessa yksilöllistä tukea/ohjausta.	Opettaa koko luokkaa.
Valmistautuu puolikkaan luokan kanssa keskustelu/väittelytehtävään.	Valmistautuu luokan toisen puolikkaan keskustelu/väittelytehtävään.
Opettaa koko luokkaa.	Kiertelee luokassa ja ehkäisee fyysisellä läsnäolollaan työrauhaongelmia.

Jos toinen tekee tätä...	Toinen voi tehdä tätä...
Tekee oppitunnin viime hetken valmisteluja esim. ottaa kopioita.	Tarkastaa kotitehtävä. Opettaa oppilaille opiskelutekniikoita.
Kertaa jo opittua pienen ryhmän kanssa.	Valvoo, kun iso ryhmä tekee harjoitustehtäviä.
Valvoo hiljaista lukemista.	Lukee hiljaa ääneen pienelle ryhmälle, kyselee tekstistä ennakoivia kysymyksiä.
Lukee koekysymykset ääneen ryhmälle oppilaita.	Valvoo muiden oppilaiden hiljaista kokeen tekemistä.
Suunnittelee oppitunnin suuret linjat (tavoitteet, sisällöt jne.)	Suunnittelee, oppitunnin aktiviteettien soveltamisen tukea tarvitseville oppilaille sopiviksi.
Ohjaa työskentelyä toimintapisteissä.	Ohjaa työskentelyä toimintapisteissä.
Selittää uuden käsitteen	Esittää tai mallintaa uuden käsitteen, kysyy tarkentavia kysymyksiä.
Mukauttaa tunnin sisältöä hitaammille oppijoille sopivaksi.	Mukauttaa tunnin sisältöä nopeille oppijoille sopivaksi.

Mukautettu lähteestä: Murawski, W. W., & Dieker, L. A. (2004). Tips and strategies for co-teaching at the secondary level. *Teaching exceptional children*, 36(5), 52-59.